Tekna –
Teknisk-naturvitenskapelig forening
Postboks 2312 Solli
0201 Oslo

www.tekna.no
Org.nr 971 420 782
post@tekna.no
+47 22 94 75 00

Stortingets helse- og omsorgskomité

Vår ref.:
MKF

Dato:
26. oktober 2026

Teknas innspill til representantforslag 317 S (2025–2026) om digital suverenitet og nasjonal kontroll over digital helseinfrastruktur

Tekna er fagforeningen for over 122 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge.

Tekna støtter representantenes forslag om å styrke den digitale suvereniteten i helse- og omsorgstjenesten. Helsetjenesten forvalter noen av våre mest sensitive personopplysninger og er avhengig av digitale systemer som fungerer også i krisesituasjoner. Det gjør det særlig viktig å redusere avhengigheten av et fåtall utenlandske teknologileverandører.

Tekna har tidligere etterlyst en nasjonal strategi for digital suverenitet og konkrete tiltak for å redusere offentlig sektors leverandøravhengighet. Dette arbeidet mener vi også må omfatte helse- og omsorgstjenesten.

Reduser avhengigheten av utenlandske teknologiselskaper

Tekna er bekymret for at store deler av offentlig sektor er avhengig av digitale plattformer og skytjenester fra et fåtall globale teknologiselskaper. Denne konsentrasjonen skaper sårbarheter som kan få konsekvenser for både beredskapen og vår nasjonale handlefrihet.

Tekna mener digital suverenitet handler om mer enn hvor dataene lagres. Det er også avgjørende hvem som kontrollerer infrastrukturen, hvilke myndigheter som kan kreve tilgang til dataene, og om norske virksomheter kan videreføre kritiske tjenester dersom en leverandør faller bort.

Vi støtter derfor forslaget om å utrede hvordan beredskap, jurisdiksjon og leverandøravhengighet ivaretas i den digitale helseinfrastrukturen. En slik kartlegging må også omfatte risikoen ved at flere kritiske tjenester er avhengige av de samme teknologileverandørene.

Still krav om åpne standarder og reelle exit-muligheter

Tekna støtter forslaget om å stille krav til åpne standarder, interoperabilitet og tiltak mot leverandørlåsing.

Offentlig sektor må kunne bytte leverandør uten å miste kontrollen over egne data eller måtte bygge opp kritiske systemer på nytt. Tekna mener derfor at åpen kildekode og åpne standarder må vektlegges i offentlige anskaffelser, og at reelle exit-muligheter må være et standardkrav.

For helsetjenesten innebærer dette at virksomhetene må kunne dokumentere hvordan data og nødvendige funksjoner kan flyttes til andre løsninger. Exit-planer må være praktisk gjennomførbare og kunne testes, ikke bare eksistere som kontraktsbestemmelser.

Bruk offentlige anskaffelser til å styrke digital suverenitet

Tekna mener offentlige anskaffelser må brukes mer aktivt for å redusere avhengigheten av de globale teknologiselskapene og utvikle norske og europeiske alternativer.

Digital suverenitet må tillegges så stor vekt i offentlige anskaffelser at det får reell betydning for valg av leverandør. Åpne standarder, dataportabilitet, jurisdiksjon og leverandøravhengighet må inngå som konkrete og etterprøvbare kriterier. Det er ikke tilstrekkelig å omtale digital suverenitet som et hensyn dersom det i praksis ikke påvirker utfallet av konkurransen.

Leverandørene må samtidig dokumentere at løsningene oppfyller kravene. Det holder ikke å markedsføre en tjeneste som «suveren». Det må kunne etterprøves hvem som kontrollerer infrastrukturen, hvem som har tilgang til dataene, hvilke rettslige forpliktelser leverandøren er underlagt, og om løsningen faktisk kan flyttes til en annen leverandør.

Regjeringen bør utvikle felles krav og anskaffelsesmaler som gjør det enklere å stille slike krav og vekte dem tilstrekkelig tungt innenfor anskaffelsesregelverket. Offentlige anskaffelser bør også brukes til å utvikle markedet for norske og europeiske alternativer, blant annet ved å gjøre det enklere for mindre teknologiselskaper å konkurrere om offentlige kontrakter.

Nasjonal sky må sikre reell kontroll

Tekna mener det er viktig å styrke norsk og europeisk kontroll over kritisk digital infrastruktur. En nasjonal skytjeneste kan være et virkemiddel i dette arbeidet, men målet må være å redusere kritiske avhengigheter, ikke bare flytte dem.

At data lagres i Norge, er ikke i seg selv tilstrekkelig dersom utenlandske leverandører fortsatt har tilgang til eller kontroll over dem. Samtidig må det

skilles mellom juridisk og teknologisk avhengighet. Bruk av amerikanskprodusert maskinvare innebærer ikke nødvendigvis at amerikanske myndigheter kan kreve tilgang til dataene gjennom CLOUD Act. Utenlandsk maskinvare og programvare kan likevel skape tekniske avhengigheter og sikkerhetsrisikoer.

Tekna mener derfor at arbeidet med nasjonal sky må bygge på tydelige krav til jurisdiksjon, sikkerhet, åpne standarder og muligheten til å bytte leverandør. Det er verken realistisk eller nødvendig å kreve at alle teknologiske komponenter skal være produsert i Norge eller Europa.

Regjeringen bør i stedet prioritere løsninger som gir reell kontroll og teknologisk handlefrihet. Samtidig bør det offentlige bidra til å utvikle norske og europeiske alternativer, blant annet ved å være en tidlig kunde når nye løsninger oppfyller nødvendige krav til sikkerhet og kvalitet.